

Region Gotland
Registrator-bun@gotland.se

2017-11-15
Dnr-2017:6365

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Eskelhems skola i Region Gotland

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av områdena undervisning, rektorns ledarskap, trygghet och studiero samt bedömning och betygsättning. Syftet är att granskningen ska bidra till högre kvalitet där målet är en god utbildning i en trygg miljö.

Granskningen genomförs i 40 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolenheter. Eskelhems skola, med Region Gotland som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 27-28 september. Besöket genomfördes av Robert Sondell och Agnetha Burström. Under besöket intervjuades elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Därutöver genomfördes lektionsobservationer.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Sammanfattande bedömning

På Eskelhems skola har Skolinspektionen granskat följande tre områden: undervisning, rektorns ledarskap, trygghet och studiero samt bedömning och betygsättning. Skolinspektionens sammantagna bedömning för de tre områdena är *förbättringsområden finns*, vilket är den mellersta nivån av tre möjliga i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning.¹

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Eskelhems skola i låg grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. Lektionerna innehåller oftast en tydlig lektionsstart och en variation i undervisningen. Lärarna stöttar och handleder eleverna genom att vara aktiva deltagare i elevernas arbete. I liten utsträckning ges dock återkoppling på vad eleverna kan utveckla utifrån läroplanens och kursplanernas krav. Granskningen visar dock att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning är målstyrd och inte heller utmanande eller anpassad efter elevernas olika förkunskaper och behov.

Rektorn har i viss grad ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan. Efter en lång tid utan ett kontinuerligt ledarskap på skolan har den ny tillträdde rektorn på kort tid identifierat flera viktiga utvecklingsområden för skolan där rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag men det finns ännu inte ett systematiskt arbete för att följa upp och utveckla utbildningen inom samtliga ämnen eller ett strategiskt jämställdhetsarbete. Rektors ledarskap kännetecknas också av att resurser fördelas utifrån elevernas förutsättningar och behov samt att de tilldelade resurserna kontinuerligt utvärderas.

Eskelhems skola bedöms i hög grad erbjuda en miljö som präglas av trygghet och studiero för eleverna. All personal inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Vid skolen-

¹ För mer information om Skolinspektionens bedömningar, se bilaga "Underlag för bedömning i inspektion 2018" i detta beslut.

heten bedrivs ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Personalen kartlägger elevernas trygghet och trivsel genom bland annat enkätundersökningar.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande delar:

- Att undervisningen utgår från de nationella målen för utbildningen och anpassas efter alla elevers olika förkunskaper och behov.
- Att rektorn utöver de insatser som initierats för uppföljning och analys av utbildningsresultaten i ämnena svenska och matematik utvecklar arbetet till att inbegripa samtliga ämnen för att skapa en helhetsbild av skolans utvecklingsområden.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens värderingar av de tre granskade områdena. Till två områden finns utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare höja kvalitén inom området.

I beslutet finns det endast ett utvecklingsområde framtaget per område, detta även om Skolinspektionen har identifierat flera delar inom området som kan utvecklas. Detta då utvecklingsområden syftar till att stödja skolan där det största behovet finns för utveckling.

Notera att Skolinspektionen kan identifiera ett utvecklingsområde även inom ett bedömningsområde som Skolinspektionen har värderat som välfungerande.

Bedömningsområdet undervisning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Eskelhems skola i låg grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

De observationer och intervjuer som Skolinspektionen har genomfört visar att lektionerna oftast inleds med en tydlig lektionsstart där läraren välkomnar eleverna och gör en koppling till tidigare lektioner. Lektionerna har ett logiskt flöde där olika aktiviteter hänger ihop med varandra, bland annat observerades ett flertal lektioner där arbetsområdet "*Planeterna*" bearbetades.

Vidare varierar lärarna vid de flesta lektioner undervisningen genom att eleverna får arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra elever samt med olika typer av arbetsuppgifter. Exempelvis arbetade eleverna i ämnet svenska med bearbetande av texter som en paruppgift. Undervisningen i ett annat klassrum varierades mellan mer teoretiska och praktiska inslag i arbetet med planeten Uranus. Observationerna visar även på att lärarna stöttar och handleder eleverna genom att vara aktiva deltagare i elevernas arbete samt att lärarna ger eleverna beröm när de klarat av olika uppgifter. Sällan bestod dock återkopplingen av ett löpande arbete med inriktning mot vad eleverna kan utveckla utifrån läroplanens och kursplanernas krav.

I intervjuer och i observationer framkommer att undervisningen i låg utsträckning är målfokuserad. Exempelvis förklarar inte lärarna målen eller syftet med undervisningen för eleverna. Då målen med undervisningen inte är tydliga försvårar det lärarens arbete med att hjälpa eleverna att reflektera över sitt eget lärande och utvärdera undervisningen.

Vidare saknas en individualisering av undervisningen utifrån respektive elevs förkunskaper då eleverna i stor utsträckning arbetar med likadana uppgifter oavsett årskurs eller förkunskaper. Det framkommer i intervjuer med rektor, lärare och elevhälsopersonal att eleverna på Eskelhems skola inte alltid har de kunskaper de förväntas ha förvärvat när de lämnar skolan efter årskurs 3.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom området undervisning bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas.

- Att undervisningen utgår från de nationella målen för utbildningen och anpassas efter alla elevers olika förkunskaper och behov.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Eskelhems skola inte i tillräcklig utsträckning utgår från de nationella målen för utbildningen och att eleverna inte får en undervisning som är tillräckligt anpassad efter varje elevs förkunskaper och behov. Exempelvis får eleverna inom många områden en liknande undervisning både till upplägg, innehåll och förväntningar oavsett års-

kurstillhörighet. Rektorn på Eskelhems skola bör därför följa upp och säkerställa att undervisningen på skolan utgår ifrån och berör det centrala innehållet och kunskapskraven inom respektive ämne.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn, tillsammans med lärarna använder sig av Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisningen i det fortsatta utvecklingsarbetet av undervisningen på Eskelhems skola. De allmänna råden beskriver bland annat att när läraren planerar och sedan genomför undervisningen behöver läraren, med utgångspunkt från kursplanens syfte, sätta tydliga mål för lektionen, arbetsområdet och respektive moment. Det innebär vidare att läraren behöver konkretisera målen genom att tydliggöra kopplingen mellan de förmågor eleverna ska utveckla i ämnet och det centrala innehåll som undervisningen ska behandla.² I undervisningssituationen behöver läraren ange syftet med lektionen/arbetsområdet och vara tydlig hur enskilda moment och uppgifter hör ihop med lektionens/arbetsområdets övergripande syfte. Detta innefattar även att läraren på ett begripligt sätt kommunicerar med eleverna vilka förmågor de ska utveckla. Utvecklingsarbetet kan exempelvis ske genom att lärare och rektor gemensamt diskuterar olika delar av undervisningens planering, genomförande och uppföljning samt auskulterar varandras lektioner i syfte att ge konstruktiv feedback och att sprida goda exempel. På grund av skolenhetens storlek rekommenderar Skolinspektionen att ett sådant utvecklingsarbete bedrivs gemensamt med fler skolor och lärare.

I Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framkommer exempel på att undervisningen inte varit målfokuserad på skolan. Ett utvecklingsarbete som grundar sig i kartläggningar av elevernas kunskaper har därför initierats. Skolan har tidigare varit organiserad på ett sådant sätt att elever i årskurserna 1-3 fått sin undervisning på gemensamma lektioner i stor utsträckning. I intervjuer med rektor och lärare beskrivs att alla elever många gånger

² Skolverket (2011). *Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*. Skolverkets allmänna råd, Fritzes. s.13.

arbetat med samma typ av uppgifter oavsett ålder eller förkunskaper vilket fått tydliga negativa konsekvenser för elevernas måluppfyllelse. Elever bekräftar också i intervju att det oftast inte spelar någon roll vilken årskurs man tillhör då alla arbetar med samma saker i stor utsträckning. Enligt Skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.³

Rektorn beskriver att undervisningen inte är målfokuserad och att elever som gått vidare till andra skolor inför årskurs 4 inte haft de kunskaper som de förväntas ha. Alla elever får arbeta med samma saker oavsett årskurs, det behövs enligt rektorn *”stora insatser för att få ordning på verksamheten och se till att den blir fokuserad på centralt innehåll och kunskapskrav”*. Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftar också bilden av att det saknas en tydlig anpassning av arbetsuppgifterna beroende på respektive elevs förkunskaper då alla elever i de allra flesta fall arbetade med och förväntades klara av uppgifter på samma nivå.

Bedömningsområdet rektorns ledarskap

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Eskelhems skola i viss grad har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan.

Nuvarande rektor har sedan april 2017 varit ansvarig skolledare för Eskelhems skola. Under en lång tid har det saknats en kontinuitet i ledarskapet på skolenheten i och med återkommande rektorsbyten, vilket fått negativa konsekvenser inom bland annat den regelbundna uppföljningen av utbildningens resultat. Under den här tiden har man också saknat beslutsfattare i olika frågor. I intervjuer framkommer flera exempel på att den nuvarande rektorn, trots den korta tid som hen varit ansvarig för verksamheten arbetat fokuserat på skolans lärandeuppdrag. Exempelvis har ett kartläggningsarbete med tillhörande insatser initierats i samråd med elevhälsoteamet för att komma tillrätta med skolans

³ 3 kap. 3 § skollagen.

låga kunskapsresultat. Rektorn bedriver även ett aktivt arbete med att både fördela resurser inom skolenheten såväl som att följa upp vilka effekter det får på verksamheten. Resursfördelningen utgår från elevernas förutsättningar och behov. Vidare har rektorn, tillsammans med lärare och elevhälsa planer på att skapa möjligheter till samarbete och lärande mellan lärare och andra personalgrupper på närliggande skola. Behovet av samverkan har identifierats men ännu inte hunnit genomföras.

Rektorn utvecklar till viss del utbildningen genom att följa upp utbildningens resultat och sätter in åtgärder för att förbättra undervisningen. I samstämmiga intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framkommer att rektorn fokuserat på resultaten i matematik och svenska i första hand. En uppföljning och analys av de övriga ämnen som eleverna får undervisning i har ännu inte hunnit genomföras.

I intervjuer framkommer att Eskelhems skola saknar ett strategiskt, förebyggande jämställdhetsarbete. Varken rektor, lärare eller elevhälsa har ännu hunnit kartlägga behovet av insatser för ett sådant förebyggande arbete. Samtidigt berättar intervjuade elever att de inte upplever någon skillnad i bemötande eller förutsättningar beroende på könstillhörighet, en bild som också bekräftas av intervjuade lärare. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerat fördelades talutrymmet jämbördigt i klassrummen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom området rektorns ledarskap bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas.

- Att rektorn utöver de insatser som initierats för uppföljning och analys av utbildningsresultaten i ämnena svenska och matematik utvecklar arbetet till att inbegripa samtliga ämnen för att skapa en helhetsbild av skolans utvecklingsområden.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn för Eskelhems skola inte i tillräckligt stor utsträckning följt upp och analyserat resultaten i samtliga ämnen. Då skolenhetens resultat under flera år varit låga är det särskilt angeläget att följa upp och analysera orsakerna till dessa resultat.

I Skolinspektionens intervjuer med rektor, lärare och representanter för elevhälsan framkommer att rektorn, sedan tillträdet i april 2017 främst fokuserat på en uppföljning och analys av skolans låga kunskapsresultat i ämnena svenska och matematik. Där finns det också fastställda planer och strukturer för hur uppföljningsarbetet ska genomföras. Rektorn berättar att övrig uppföljning inte hunnits med ännu men att hen har planer på hur skolområdets förstelärare ska användas i det arbetet framöver.

Forskning⁴ visar att framgångsrika skolor präglas av ett arbete med att ständigt förbättra verksamheten. Det handlar om att rektor och lärare tillsammans skapar sig en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör och också ifrågasätter dem. Med utgångspunkt i en sådan förståelse sätter den framgångsrika skolan in insatser som syftar till att höja måluppfyllelsen.

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.⁵ På enhetsnivå är det enligt Skolverkets allmänna råd viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevers lärande och utveckling.⁶ Rektorn bör därmed, utöver de insatser som genomförs i ämnena svenska och matematik, regelbundet följa upp och analysera undervisningen och kunskapsresultaten i övriga ämnen i syfte att identifiera utvecklingsområden och besluta om utvecklingsinsatser. Som en del i detta rekommenderar Skolinspektionen att skolans arbete med bedömning av elevernas kunskapsutveckling ingår som en naturlig del i rektorns uppföljning då granskningen av Eskelhems skola visat på att målinriktningen i undervisningen behöver utvecklas.

⁴ Blossing, U., Nyen, T., Söderström, Å., och Hagen Tønder, A. (2012). *Att kartlägga och förbättra skolor: sex typskolor*. Studentlitteratur.

⁵ 4 kap. 4 § skollagen.

⁶ Skolverket, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet. Sid 28

Bedömningsområdet trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att Eskelhems skola i hög grad erbjuder en miljö som präglas av trygghet och studiero för eleverna.

All personal inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Granskningen har visat att lärarna upprätthåller studieron i klassrummen och vidtar åtgärder för att återställa ordningen när det behövs. Vid samtliga observerade lektioner var studieron god, eleverna föreföll kunna genomföra sina arbetsuppgifter utan att bli störda av andra. Vid något enstaka tillfälle diskuterade elever som arbetade i par arbetsuppgifterna på ett livligt sätt. Via en påminnelse från läraren om vikten av att alla i klassrummet får studiero så fann eleverna en bra nivå på samtalet. För att ytterligare förbättra studieron i klassrummen har rektorn beslutat om att dela upp den tidigare gemensamma gruppen årskurserna 1-3 i mindre grupper bestående av en grupp av elever tillhörande årskurs 1 och en grupp där eleverna tillhör årskurserna 2 och 3. I intervju med lärare framkommer att studieron tidigare varit ett problem men att den på senare tid blivit mycket bättre och att elevhälsoteamet är ett bra stöd i detta arbete. Eleverna beskriver det som att *"Vi vet faktiskt inte hur de gör för att få oss tysta – men de lyckas"*.

Vid skolenheten bedrivs ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Personalen kartlägger elevernas trygghet och trivsel genom bland annat enkätundersökningar. Vidare arbetar skolan efter en likabehandlingsplan där bland annat mål och åtgärder för det förebyggande arbetet för att motverka kränkande behandling dokumenteras. Vid intervju med elever framkommer att skolan har ordningsregler och att det sällan händer att någon elev är osolidarisk mot någon annan. Eleverna beskriver vidare att det alltid finns personal ute på rasterna och att det går bra att prata med vem som helst i personalen. I intervjuer med rektorn och lärare beskrivs en samstämmig bild kring att Eskelhems skola är en trygg miljö för eleverna att vistas i.

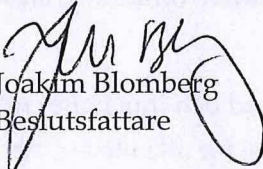
Uppföljning

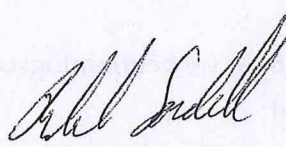
Huvudmannen ska senast den 22 mars, 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:6365) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Robert Sondell
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se/inspektion2018

Bilaga: Underlag för bedömning i Inspektion 2018

I Skolinspektionens beslut för regelbunden kvalitetsgranskning får varje skolenhet en sammanfattande bedömning. Den sammanfattande bedömningen består av en sammanvägning av de tre bedömningsområdena och ges enligt följande tre nivåer: *God kvalitet, Förbättringsområden finns* och *Ett förbättringsarbete är nödvändigt*.

I granskningen ingår tre bedömningsområden. Inom respektive område granskas följande delar:

Undervisning: Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Undervisningen är utmanande för alla elever. Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling.

Rektors ledarskap: Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn utvecklar utbildningen. Rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar för elevers lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Studiero och trygghet: Personalen inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Personalen bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever.

I granskningen värderas kvalitén inom varje bedömningsområde med hjälp av ett bedömningsschema som innehåller tre nivåer: i låg grad, i viss grad och i hög grad, se figur 1.

Figur 1: Bedömningsschema – skolenhetens bedömningsområden fördelat på tre nivåer

Undervisning			
Rektorns ledarskap			
Studiero och trygghet			
	i låg grad	i viss grad	i hög grad

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Eskelhems skola ligger några mil söder om Visby, på skolan går 8 elever i förskoleklass och 23 elever i årskurserna 1-3. Nuvarande rektorn leder verksamheten sedan april 2017. Utöver Eskelhems skola så ingår även Västerhejde skola i rektorsområdet. Vid granskningstillfället pågick en omorganisation på skolan där den tidigare åldersintegrerade undervisningen i årkurs 1-3 delades i mer åldershomogena klasser. Lärarna var vid granskningstillfället antingen nyanställda eller vikarier.

I samband med granskningen har huvudmannen redovisat skolenhetens måluppfyllelse. De senaste tre åren har andelen elever som uppnått kunskapskraven för årskurs 3 i såväl ämnena svenska som matematik varierat mellan 67 procent och 100 procent för flickorna medan pojkarnas resultat varierat mellan 0 procent och 88 procent. I de natur- och samhällsorienterande ämnena har måluppfyllelsen under samma tidsperiod varit 100 procent för båda könen. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i läsförståelse för årskurs 1 var det senaste läsåret 20 procent.